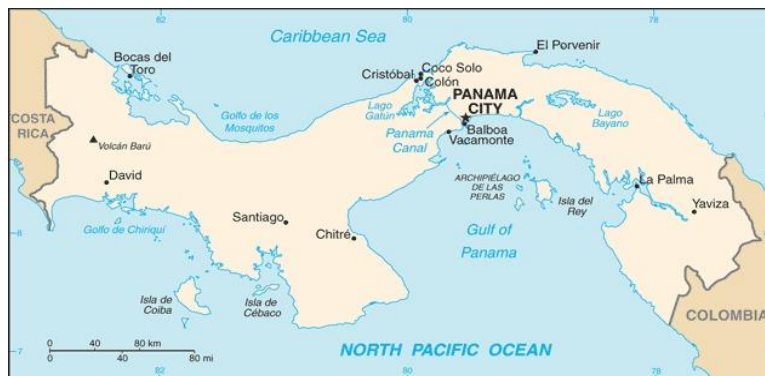
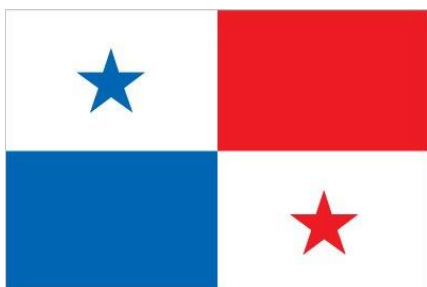

PANAMA

1. Informacje podstawowe

Powierzchnia :	75,4 tys. km ²
Populacja:	4,5 mln (2019)
Skład etniczny:	Ca 65% metysi, ca 12% Indianie (głównie Ngabe ca 8% i Kuna ca 2%), ca 9% Murzyni, ca 7% mulaci, ca 7% ludność pochodzenia europejskiego.
Podział administracyjny:	Administracyjnie kraj dzieli się na 10 prowincji i 4 regiony autonomiczne (comarcas)
Religia:	Ca 55% protestanci nurtów ewangelikalnych, ca 33% katolicy, ca 10% ateści i agnostycy, ca 2% pozostali
Stolica:	Ciudad de Panamá (ca 1 mln mieszkańców).
Inne ważniejsze miasta:	San Miguelito (ca 400 tys.), La Chorrera (ca 80 tys.), Colón (ca 75 tys.)
Język urzędowy:	Hiszpański; w powszechnym użyciu angielski
Waluta:	Balboa (kurs 1 USD = 1 balboa). W powszechnym użyciu dolar USA.
Główne bogactwa naturalne:	Rudy miedzi, lasy mahoniowe, energia wodna
Główne gałęzie przemysłu:	Produkcja materiałów budowlanych, budownictwo, produkcja piwa i alkoholi, cukrownictwo
Główne produkty rolne:	Banany i plantany, ryż, kukurydza, trzcina cukrowa, krewetki, mleko, ananasy, pomarańcze, owoce palmy (olej palmowy), drób.
Ustrój polityczny:	Panama jest republiką o ustroju prezydenckim tj. głową państwa i szefem rządu jest prezydent wybierany na 5 – letnią kadencję w wyborach powszechnych.
Głowa państwa i szef rządu (prezydent)	José Raúl Mulino Quintero
Minister Handlu i Przemysłu:	Julio Moltó
Minister Gospodarki i Finansów:	Felipe Chapman
Ambasador Panamy w Polsce:	Jorge Ricardo Silén Santacoloma
Ambasador RP w Panamie:	Jolanta Janek
Najbliższe wybory parlamentarne:	2029

2. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne (2024)

PKB (ceny bieżące):	86,3 mld USD
PKB per capita:	19,1 tys. USD
Wzrost PKB:	2,9 %
Struktura PKB:	usługi - 67 %, przemysł - 28 %, rolnictwo- 2,5 %, niesklasyfikowane 2,5%
Dług publiczny:	56,6% PKB
Inflacja:	0,7%
Bezrobocie:	6,5%
Poziom korupcji (CPI):	33 (poziom Białorusi, Bośni i Hercegowiny, Laosu, Mongolii, Filipin i Sierra Leone)
Eksport:	13,2 mld USD, włącznie z operacjami stref wolnocłowych
Główni partnerzy w eksporcie:	USA, Wenezuela, Kostaryka, Gwatemala, Kolumbia, Dominikana, Salwador
Główne towary w eksporcie:	Farmaceutyki, kosmetyki, elektronika, obuwie, alkohole, biżuteria, banany, opony
Import:	26,7 mld USD, włącznie z operacjami stref wolnocłowych
Główni partnerzy w imporcie:	Chiny, USA, Meksyk, Hiszpania, Belgia, Kostaryka, Japonia
Główne towary w imporcie:	Wyroby przemysłu petrochemicznego, farmaceutyki, elektronika, kosmetyki, pojazdy samochodowe, biżuteria, obuwie, żywność
Inwestycje zagraniczne:	3,2 mld USD
Inwestycje panamskie za granicą:	864,5 mln USD

3. Ogólna charakterystyka gospodarki Panamy.

Gospodarka Panamy jest oparta na dobrze rozwiniętym sektorze usług, w tym zwłaszcza związanych z zarządzaniem Strefą Kanału Panamskiego i strefami wolnocłowymi (przede wszystkim w Colón), logistyką, obrotem portowo – morskim, transportem morskim („tania bandera”), bankowością, ubezpieczeniami i turystyką. Uważana jest za gospodarkę otwartą, dynamiczną i stabilną. Obecnie udział sektora usług w PKB wynosi 67%, jednak jeszcze kilka lat temu sięgał on poziomu 80%. Spadek nastąpił na rzecz rozwoju przemysłu, w tym realizacji dużych projektów infrastrukturalnych.

Kraj ten jest wysoko oceniany w rankingach pod względem wolności gospodarczej. a prowadzenie działalności gospodarczej powszechnie traktuje się jako obarczoną niewielkim ryzykiem.

Pomimo dobrej oceny polityki gospodarczej należy wskazać, że w niewielkim stopniu wpływa ona na poziom życia ludności, gdyż państwo to ma jedno z najgorszych w regionie wskaźników dystrybucji dochodu narodowego. W efekcie blisko ¼ mieszkańców żyje w ubóstwie, choć należy odnotować stopniowe zmniejszanie się strefy biedy.

Kraj ten słynie z zaangażowania w zrównoważony rozwój, co znajduje odzwierciedlenie w jego polityce środowiskowej. Panama jest jednym z niewielu krajów na świecie – obok Bhutanu i Surinamu – które utrzymują ujemny bilans węglowy.

Do najważniejszych wyzwań w polityce gospodarczej Panamy należą: presja fiskalna, niepewność co do zamknięcia działalności górniczej, wyzwania w realizacji programu reformy fiskalnej, potencjalne nowe susze, niepewność w handlu światowym i nowe środki protekcyjnistyczne.

Rząd Panamy jest zainteresowany udziałem firm zagranicznych w gospodarce tego państwa. Założenie firmy bądź filii jest stosunkowo łatwe. Inwestycje zagraniczne w Panamie obejmują głównie projekty związane z usługami, infrastrukturą, energetyką i sektorem finansowym.

Dużą rolę w gospodarce Panamy odgrywają strefy wolnocłowe. Największą z nich jest strefa w Colón, w której obecnie działa ca 3 tys. fim. Oprócz tego warto wymienić strefę wolnocłową w Ciudad del Saber oraz Specjalny Obszar Gospodarczy Panama – Pacyfik. Aktualnie funkcjonowanie stref przeżywa pewne trudności z uwagi na utratę konkurencyjności oraz ogólnie trudnej kondycji gospodarczej państw z nią współpracujących, które coraz częściej wybierają handel bezpośredni z ChRL redukując wszelkie koszty logistyczne. Postuluje się zwiększenie inwestycji w modernizację infrastruktury stref oraz w rozbudowę oferty logistycznej w ramach ich działalności w celu przyciągnięcia inwestorów zagranicznych.

W ostatnich latach rząd dokonał istotnych zmian w ustawodawstwie, których celem jest poprawa funkcjonowania rynku, uproszczenie procedur i wyeliminowanie barier celnych.

18 lutego 2020 r. Panama ponownie trafiła na „czarną listę” UE jako kraj stosujący niedozwoloną praktykę w zakresie podatku dochodowego od osób fizycznych (tzw. raj podatkowy) i ze względu na niedostosowanie wewnętrznego ustawodawstwa do standardów międzynarodowych w zakresie transparentności fiskalnej i finansowej.

4. Stan prawno - traktatowy.

Panama należy m.in do WTO, MFW, ONZ, BCIE, CELAC, G-77, IADB, IBRD, IDA, IFAD, IFC, ILO, LAES/SELA, LAIA/ALADI, MIGA, PCA, SICA, UNCTAD, UNIDO, WCO i WIPO. Ma status obserwatora w Sojuszu Pacyfiku oraz UNASUR. Planuje przystąpić do Mercosur.

Ma podpisane umowy handlowe z głównymi partnerami, zarówno w regionie, jak i poza nim. Jest także członkiem Wspólnego Rynku Ameryki Środkowej (Mercado Común Centroamericano/Central American Common Market – MCCA/CACM). Tym samym Panama ma preferencyjne warunki handlu z Gwatemalą, Hondurasem, Salwadorem, Nikaraguą i Kostaryką. Posiada podpisane dwustronne umowy o wolnym handlu z Kanadą, Chile, Izraelem, Meksykiem, Peru, Singapurem, Tajwanem i USA, a także częściowe FTA z Kolumbią, Kubą, Dominikaną oraz Trynidadem i Tobago.

Jest stroną Układu stowarzyszeniowego Unia Europejska – Ameryka Środkowa z 2012 r. , który przewiduje stopniową redukcję ceł importowych. Posiada także podpisaną dwustronną umowę z Wlk. Brytanii, która przewiduje ułatwienia w handlu po definitywnym wyjściu Wlk. Brytanii z UE. Wraz z Kostaryką jest także stroną umowy o wolnym handlu podpisanej z państwami EFTA.

Polska nie ma dwustronnej umowy gospodarczej z Panamą.

5. Dwustronne relacje gospodarcze polsko - panamskie

a. Współpraca handlowa

Wg wstępnych danych GUS, eksport Polski do Panamy w 2024 r. wyniósł 26,5 mln US\$, natomiast import Polski z Panamy 15,3 mln US\$. Z uwagi na odmienną metodologię obliczeń trudno jest ocenić poziom handlu pośredniego.

Główne towary w eksporcie: farmaceutyki, wyroby przemysłu petrochemicznego, przetwory dla niemowląt, statki, urządzenia medyczne, piwo, art. stalowe, maszyny budowlane

Główne towary w imporcie: owoce (banany, arbuzy, melony, ananasy, owoce leśne), artykuły tekstylne – odzieżowe, obuwie, alkohole (rum).

b. Współpraca inwestycyjna

W Polsce oficjalnie nie ma żadnych inwestycji panamskich. Z uwagi na obecność tego kraju na „czarnej liście” UE nie jest wykluczone, że takie inwestycje mogą być realizowane via kraje trzecie (np. USA).

Brak informacji o bezpośrednich inwestycjach Polski w tym kraju.

6. Dostęp do rynku

Panama jest drugim w świecie (po Hong Kongu) największym centrum handlowym i bankowym, stąd wszelkie procedury eksportowo/importowe są dość proste.

Importer musi być wpisany do właściwego rejestru i uzyskać podatkowe numery identyfikacyjne.

Deklaracje celne są składane najczęściej elektronicznie. Wymagany jest udział agenta celnego. Po spełnieniu odpowiednich warunków może on uzyskać status operatora autoryzowanego, co przyspiesza i ułatwia procedury celne.

Przed przybyciem towaru należy przedstawić manifest, a po przybyciu złożyć deklarację importową wraz z pozostałymi wymaganymi dokumentami handlowymi. W przypadku towarów niebezpiecznych, szybko psujących się czy żywych zwierząt cała odprawa może zostać dokonana jeszcze przed przybyciem ładunku. Odprawa celna musi zostać dokonana w ciągu 3 miesięcy. W przypadku niezłożenia deklaracji w tym terminie, a także w

przypadku nieodebrania towaru w ciągu 2 miesięcy od daty odprawy, ładunek jest traktowany jako porzucony i podlega sprzedaży aukcyjnej przez władze celne. Generalnie dokumenty importowe powinny być wypełnione w języku hiszpańskim, jednak w przypadkach określonych dwu- i wielostronnymi umowami dopuszczane są także inne języki. Niezależnie jednak od języka dokumentu nazwa stolicy musi być zawsze napisana w języku hiszpańskim (Ciudad de Panamá). Określone są także wymagania dotyczące etykietowania. Rozliczenia finansowe mogą być dokonywane swobodnie, jednak obowiązują przepisy o przeciwdziałaniu „praniu brudnych pieniędzy” (rejestrowanie transakcji powyżej 10 tys. US\$).

W Panamie obowiązuje zakaz przywozu fałszywych banknotów, artykułów imitujących walutę, urządzeń do fałszowania pieniędzy, alkoholi i leków z etykietami fałszywymi lub wprowadzającymi w błąd, opium, kastetów i innych niebezpiecznych narzędzi (w tym kijów do nordic walking zakończonych nożami), losów z zagranicznych loterii, artykułów imitujących tradycyjne stroje, instrumenty i sztukę, wszelkich materiałów drukowanych, zdjęć, znaczków i plakatów o charakterze pornograficznym lub godzących w godność bądź osiągnięcia kulturalne i cywilizacyjne Panamy, słodczy i zabawek w formie przypominającej wyroby tytoniowe, a także niektórych gatunków roślin, zwierząt i wyrobów chemicznych określonych przez właściwe władze Panamy. Rząd ma także prawo wprowadzić czasowy zakaz wwozu niektórych produktów bądź produktów z określonego kraju/regionu świata z uwagi na konieczność ochrony zdrowia bądź rynku.

W Panamie są zarejestrowane 22 strefy wolnocłowe, z których obecnie działa 16. Formalnie nie stanowią one terytorium celnego panamy, zatem wwóz do nich nie jest traktowany jako import. Nie podlega więc procedurom i opłatom celnym.

7. Prawo regulujące działalność inwestorów zagranicznych.

Panama nie posiada odrębnego ustawodawstwa dotyczącego inwestorów zagranicznych. Obowiązuje jedno prawo (Ustawa nr 54 z 22 lipca 1998 r.), która określa prawa i obowiązki inwestorów jednakowe dla obywateli Panamy, jak i cudzoziemców. Wyjątki są nieliczne i obejmują:

- zakaz nabywania przez cudzoziemców gruntów państwowych i prywatnych położonych w odległości do 10 km od granicy
- ograniczenie w prowadzeniu handlu detalicznego, który mogą prowadzić jedynie obywatele Panamy, obcokrajowcy posiadający kartę stałego pobytu od co najmniej trzech lat oraz licencjonowane podmioty prawne;
- połów niektórych gatunków ryb (w tym połowy tuńczyka na łodziach poniżej 150 ton wyporności i połowy krewetek w wodach przybrzeżnych na łodziach poniżej 10 ton wyporności) na wodach terytorialnych Panamy jest zarezerwowany dla obywateli Panamy i podmiotów krajowych.
- ograniczenie cudzoziemców i zagranicznym firmom prowadzenie lotniczego transportu kabotażowego. Mogą one ją wykonywać, o ile Panama ma podpisaną umowę z państwem, w którym te firmy są zarejestrowane.
- zakaz wykonywania przez cudzoziemców działalności nadawczej

8. Perspektywy współpracy dwustronnej.

Z uwagi na położenie geograficzne oraz funkcjonowanie Kanału Panamskiego kraj ten jest międzynarodowym centrum redystrybucji dóbr i komunikacji międzynarodowej, tak towarowej jak i pasażerskiej. Ustawodawstwo ułatwiające zarówno prowadzenie handlu, jak i inwestowanie tworzą sporą możliwość dla polskich przedsiębiorców w wejściu na ten relatywnie niewielki rynek, ale także – wykorzystując szereg podpisanych przez Panamę FTA z wieloma krajami świata (m.in. z USA) stwarzają szansę na dalszą ekspansję w krajach Ameryki Północnej i Południowej.

Pomimo zatem relatywnie niewielkiego rynku istnieją spore możliwości dla polskich przedsiębiorców rozwoju współpracy. Wysoki wzrost gospodarczy, wieloletnie doświadczenie handlowe Panamczyków, strategiczne położenie, rozwinięty system stref wolnocłowych stwarzają dobrą podstawę do zapoznania się z tym rynkiem.

Największe możliwości eksportowe dla polskich firm rysują się w zakresie maszyn dla budownictwa, rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego oraz robót publicznych, logistyki (budowa magazynów, składów itp.), towarów konsumpcyjnych, farmaceutyków, urządzeń medycznych, pojazdów samochodowych, zielonych technologii, energetyki (w tym OZE) i technologii przemysłowej.

Potencjalne dziedziny współpracy inwestycyjnej to modernizacja infrastruktury transportowej (głównie kolejnictwo i lotnictwo), zielone technologie, energetyka oraz przemysł stoczniowy.

